

Nieuwsbrief SR Updates - Nummer 37, 2015

Nummer 37, 2015

Redactie: prof. mr. J.S. Nan en mr. C.L. van der Vis.

INHOUDSOPGAVE

Hoge Raad

[Hoge Raad, ECLI:NL:HR:2015:3245](#) 10-11-2015

[Hoge Raad, ECLI:NL:HR:2015:3251](#) 10-11-2015

[Hoge Raad, ECLI:NL:HR:2015:3262](#) 10-11-2015

[Hoge Raad, ECLI:NL:HR:2015:3211](#) 03-11-2015

[Hoge Raad, ECLI:NL:HR:2015:3205](#) 03-11-2015

[Hoge Raad, ECLI:NL:HR:2015:3202](#) 03-11-2015

[Hoge Raad, ECLI:NL:HR:2015:3206](#) 03-11-2015

[Hoge Raad, ECLI:NL:HR:2015:3209](#) 03-11-2015

[Hoge Raad, ECLI:NL:HR:2015:3217](#) 03-11-2015

[Hoge Raad, ECLI:NL:HR:2015:3210](#) 03-11-2015

[Hoge Raad, ECLI:NL:HR:2015:3216](#) 03-11-2015

[Hoge Raad, ECLI:NL:HR:2015:3219](#) 03-11-2015

[Hoge Raad, ECLI:NL:HR:2015:3203](#) 03-11-2015

[Hoge Raad, ECLI:NL:HR:2015:3218](#) 03-11-2015

[Hoge Raad, ECLI:NL:HR:2015:3212](#) 03-11-2015

Annotatie

[Eindhovense kopschopperszaak. Noot bij HR 13 oktober 2015, ECLI:NL:HR:2015:3024; SR 2015-0468.](#)

prof. mr. H. de Doelder

Annotatie

[Afwijzing verhoor op grond van beleid. Noot bij Hoge Raad 1 september 2015,](#)

[ECLI:NL:HR:2015:2451, SR 2015-0346.](#)

mr. J.H.J. Verbaan

ANNOTATIE

Eindhovense kopschopperszaak. Noot bij HR 13 oktober 2015, ECLI:NL:HR:2015: 3024; SR 2015-0468.

prof. mr. H. de Doelder

Mag het Openbaar Ministerie bewegende beelden openbaar maken van mishandelingen teneinde de daders op te sporen? In januari 2014 schopte een aantal personen een man na een stapavondje. Een filmpje van deze mishandeling werd gebruikt voor het opsporen van de dader(s). Er ontstond later een golf van verontwaardiging in Nederland toen een van de verdachten van deze geruchtmakende kopschopperszaak in Eindhoven in december 2014 strafvermindering van het gerechtshof kreeg omdat geoordeeld werd dat het Openbaar Ministerie onzorgvuldig had gehandeld door camerabeelden integraal te laten zien. Volgens het hof was de privacy van de verdachte ernstig geschonden. Alternatieven (stilstaande beelden) waren mogelijk geweest. Het Openbaar Ministerie liet dit niet zomaar passeren en ging in cassatie. Het hof had in de eerste plaats getoetst aan artikel 8 EVRM: 1. Een ieder heeft het recht op respect voor zijn privéleven, zijn familie- en gezinsleven, zijn woning en zijn correspondentie. 2. Geen inmenging van enig openbaar gezag is toegestaan in de uitoefening van dit recht, dan voor zover bij wet is voorzien en in een democratische samenleving noodzakelijk is in het belang van de nationale veiligheid, de openbare veiligheid of het economisch welzijn van het land, het voorkomen van wanordelijkheden en strafbare feiten, de bescherming van de gezondheid of de goede zeden of voor de bescherming van de rechten en vrijheden van anderen. Het hof zette deze toets in het kader van de 'beginselen van behoorlijke procesorde', zoals een redelijke en billijke belangenafweging en concludeerde dat de schending van deze bepaling een vormverzuim als bedoeld in artikel 359a lid 2 Sv opleverde, met als gebezigde sanctie de strafvermindering. Zoals bekend gaat artikel 359a Sv over de zogenaamde vormverzuimen en heeft het artikel de laatste jaren sterk aan belang ingeboet. Kennelijk past in het moderne denken de gedachte dat een verdachte mag 'profiteren' van een 'vormfout' slecht en is de achterliggende gedachte (ook de overheid moet zich houden aan de regels) vervaagd. Hoe dan ook, artikel 359a Sv blijft vooral voor de advocatuur een interessant speelveld: in talrijke zaken wordt een beroep gedaan op een of andere vormfout en een daarbij behorende sanctie gevraagd. In deze zaak was het

vormverzuim het persbeleid van het Openbaar Ministerie. Eindhoven werd opgeschrikt door een gruwelijke mishandeling en daarvan bleek een opname beschikbaar. Het Openbaar Ministerie wilde kennelijk graag de daders voor de rechter en gebruikte de opname om uit te zenden op een tv-zender met een daarbij behorende oproep aan de daders zich te melden of aan het publiek om eventuele be- of herkende verdachten bekend te maken. De zaak trok landelijke aandacht en er bleken Belgische minderjarige verdachten in het spel. Deze verdachten werden bekend en bezocht door de Nederlandse media. Bij de behandeling van de zaak voor de rechtbank en het hof werd geklaagd over de schending van de privacy van de verdachten door hun beelden bekend te maken. De zaak vertoont enige gelijkenis met die van de oplichtersbende (HR 7 juli 2015, ECLI:NL:HR:2015:1792), die dankzij en met behulp van *Tros Opgelicht* kon worden aangehouden. De verdachten in die zaak werden in een live-uitzending gespot en hun identiteit werd op die manier getoond. Hier was de vraag concreet in hoeverre dit (veronderstelde) onrechtmatig handelen aan het Openbaar Ministerie kon worden toegerekend. De verdediging deed een beroep op niet-ontvankelijkheid van het Openbaar Ministerie. Het hof antwoordde dat het litigieuze handelen niet aan het Openbaar Ministerie kon worden toegerekend, hetgeen volgens de Hoge Raad niet begrijpelijk was op grond van de stukken. Maar, vervolgt de Hoge Raad, dit ten onrechte niet of onvoldoende responderen op de gestelde onrechtmatigheid behoeft niet tot cassatie te leiden met betrekking tot het beroep op niet-ontvankelijkheid, omdat daarvan slechts kan worden gesproken in die gevallen dat door het Openbaar Ministerie desbewust en met verwaarlozing van de belangen van de verdediging aan het recht van de verdachte op een eerlijk proces tekort is gedaan. Ook bewijsuitsluiting is niet aan de orde, maar wel zou er aanspraak gemaakt kunnen worden op strafvermindering. Daartoe werd de zaak terugverwezen naar een ander hof. Ook in onze kopschopperszaak werd door de verdediging een beroep gedaan op een vormverzuim, waartegen moest worden opgetreden. Het Openbaar Ministerie klaagde over het feit, dat het hof overging tot strafvermindering, terwijl dat volgens het cassatiemiddel niet terecht was. De verdachten hebben toch ook in het openbaar geschopt? Is het dan zo erg dat die verdachten ook in het openbaar worden opgespoord? Het verschil met de oplichtingszaak is dat in deze laatste zaak het gehele gebeuren als het ware is geënceneerd en direct is uitgezonden op de televisie, niet in de eerste plaats om de daders van een gepleegd misdrijf voor de rechter te krijgen, doch (ook) om het publiek te vermaken met een live gepleegd misdrijf. Met andere woorden: voor het plegen van het feit was al nagedacht over de zaak en men heeft het delict voor de ogen van het publiek laten afspelen. In de kopschopperszaak werd een persoon mishandeld; werd het gebeuren (toevallig) met een bewakingscamera opgenomen en vervolgens werd de opname gebruikt voor de opsporing: in die zin een geheel andere situatie. De Hoge Raad lijkt hier te opteren voor een mogelijke strafvermindering. Misschien zou een sanctie als strafvermindering dan al te ver gaan in de kopschopperszaak,

waarin de verdediging overigens verdergaande consequenties had voorgesteld. In de oplechtingszaak heeft de A-G in zijn conclusie van 26 mei 2015 (ECLI:NL:PHR:2015:1011) uiteengezet voor welke vormfouten het Openbaar Ministerie verantwoordelijk kan worden gesteld: onrechtmatig optreden waar de politie en het Openbaar Ministerie part noch deel aan hebben gehad kan niet aan de strafrechtelijke autoriteiten worden toegerekend. Dan volgen de nuances: het kan zijn dat er sprake is van een zodanige bemoeienis van de politie en/of het Openbaar Ministerie bij gedragingen van particulieren en die de persoonlijke levenssfeer van de verdachte raken, dat een schending van artikel 8 EVRM meebrengt dat het resultaat van het onrechtmatig handelen niet kan bijdragen aan het bewijs of dat strafvermindering op zijn plaats is. In de kopschopperszaak is het handelen van het Openbaar Ministerie wel degelijk aan de orde geweest: er is gehandeld in strijd met een interne aanwijzing, zij het dat de advocaat-generaal op de zitting van het hof te kennen heeft gegeven, dat deze fout uiteindelijk geen gevolgen heeft gehad voor het resultaat: het toestemming geven tot het uitzenden van de handelingen. Het Openbaar Ministerie had zelf ter terechtzitting toegegeven, dat een minder vergaand middel (het doen uitzenden van een stilstaand beeld) al tot het resultaat (de aanhouding) had kunnen leiden. Toch is men wellicht te enthousiast te ver gegaan, getuige ook het appèlschriftuur van het Openbaar Ministerie ('waarom de samenleving onkundig te houden van deze beelden?'). Men heeft derhalve bewust gekozen voor bewegende beelden en derhalve van schending van artikel 8 EVRM, bij de vaststelling waarvan de navolgende *factoren* een rol kunnen spelen (r.o. 4.3.2): het publieke dan wel private karakter van het misdrijf; de persoon en hoedanigheid van de vermoedelijke dader; de mate van herkenbaarheid van hem en het doel van de publicatie, naast de wijze van vergaring van het beeldmateriaal, inclusief de rechtmatigheid daarvan. De conclusie is dat het vertonen van de bewegende beelden een inbreuk heeft opgeleverd van de persoonlijke levenssfeer van de verdachte en dus een schending van artikel 8 EVRM opleverde, maar genoemde factoren bieden volgens de Hoge Raad een toereikend autonoom beoordelingskader. Aan een afzonderlijke toets aan de hand van beginselen van behoorlijke procesorde of aan de hand van de vormverzuimen had het hof niet behoeven toe te komen. Op deze wijze heeft de Hoge Raad een salomonsoordeel gegeven over deze zaak door te overwegen dat het in de kopschopperszaak enerzijds niet gaat over vormverzuimen (met een vrij strak toetsingskader van niet-ontvankelijkheid tot strafvermindering), maar dat anderzijds een schending van artikel 8 EVRM op zich wel een reden kan zijn voor het hof om daarmee in de strafoplegging rekening te houden: 'dat staat het Hof vrij'. Kortom: het Openbaar Ministerie kan opgelucht ademen. Het laten zien van de bewegende beelden was voor de opsporing niet nodig en ging te ver. Maar dat is geen vormfout in de zin van de wet, doch kan slechts leiden tot een mitigerende werking op de strafmaat.

RECHTSPRAAK

Toegewezen vordering tot wijziging van de tenlastelegging toelaatbaar?

Het middel komt onder meer op tegen het oordeel van het hof dat de door de politierechter toegewezen vordering van de officier van justitie tot wijziging van de tenlastelegging toelaatbaar is.

Het onder 2.2.2 weergegeven oordeel van het hof geeft – gelet op de wettelijke bepalingen en wetsgeschiedenis – niet blijk van een onjuiste rechtsopvatting. De aan het middel ten grondslag liggende opvatting dat een op de voet van artikel 257f lid 3 Sv in verbinding met artikel 313 Sv voorgestelde wijziging van de tenlastelegging in een zaak waarin aanvankelijk een strafbeschikking is uitgevaardigd, beperkt dient te blijven tot wijzigingen van ondergeschikte dan wel redactionele aard, vindt geen steun in het recht, nu ook in dat verband immers bepalend is of de grenzen van artikel 68 Sr in acht zijn genomen.

In zoverre faalt het middel.

De Hoge Raad verwerpt het beroep.

Instantie: Hoge Raad

Datum uitspraak: 10-11-2015

ECLI: ECLI:NL:HR:2015:3251

Zaaknummer: 14/03092

Rechters: A.J.A. van Dorst, E.S.G.N.A.I. van de Griend en A.L.J. van Strien

Advocaten: G.A. Jansen en Th.O.M. Dieben

Wetsartikelen: 313 Sv, 257 Sv en 68 Sr

RECHTSPRAAK

Eenmaal schoppen of trappen tegen de buik van aangeefster: voorwaardelijk opzet op de dood van het ongeboren kind?

Het middel klaagt onder meer over de door het hof gegeven vrijspraak van het subsidiair tenlastegelegde.

Bij de beoordeling van het middel moet het volgende worden vooropgesteld. In cassatie kan niet worden onderzocht of de feitenrechter die de verdachte op grond van zijn feitelijke waardering van het bewijsmateriaal heeft vrijgesproken, terecht tot dat oordeel is gekomen.

Ingeval de rechter die over de feiten oordeelt het tenlastegelegde bewezen acht, is het aan die rechter voorbehouden om, binnen de door de wet getrokken grenzen, van het beschikbare materiaal datgene tot bewijs te bezigen wat deze uit een oogpunt van betrouwbaarheid daartoe dienstig voorkomt en terzijde te stellen wat hij voor het bewijs van geen waarde acht. Deze beslissing inzake die selectie en waardering, die – behoudens bijzondere gevallen – geen motivering behoeft, kan in cassatie niet met vrucht worden bestreden. Hetzelfde heeft te gelden in het tegenovergestelde geval dat de rechter op grond van de aan hem voorbehouden selectie en waardering van het bewijsmateriaal tot de slotsom komt dat vrijspraak moet volgen. Hieruit volgt dat het oordeel betreffende het al dan niet bewezen zijn van het tenlastegelegde, met de daartoe gegeven motivering, niet onbegrijpelijk genoemd zal kunnen worden op de grond dat het beschikbare bewijsmateriaal – al dan niet in verband met een andere uitleg van gegevens van feitelijke aard – een andere (bewijs)beslissing toelaat (vgl. HR 4 mei 2004, ECLI:NL:HR:2004:AO5061, NJ 2004/480).

Voorts moet worden vooropgesteld dat voorwaardelijk opzet op een bepaald gevolg – zoals hier de dood van het ongeboren kind van aangeefster – aanwezig is indien de verdachte bewust de aanmerkelijke kans heeft aanvaard dat dit gevolg zal intreden. De beantwoording van de vraag of de gedraging de aanmerkelijke kans op een bepaald gevolg in het leven roept, is afhankelijk van de omstandigheden van het geval, waarbij betekenis toekomt aan de aard van de gedraging en de omstandigheden waaronder deze is verricht (vgl. HR 18 januari 2005, ECLI:NL:HR:2005:AR1860, NJ 2005/154).

Het hof heeft geoordeeld dat het door de verdachte eenmaal schoppen of trappen tegen of in de richting van de buik van aangeefster in het onderhavige geval niet zodanig is geweest dat uit de aard van deze handeling kan worden afgeleid dat het opzet van de verdachte gericht was op het doden van het ongeboren kind van aangeefster.

Aldus heeft het hof tot uitdrukking gebracht dat de verdachte met haar handelen niet bewust de aanmerkelijke kans op de dood van het ongeboren kind van aangeefster heeft aanvaard. Dat oordeel geeft niet blijk van een onjuiste rechtsopvatting. Het is ook niet onbegrijpelijk, mede gelet op hetgeen onder 2.3 is vooropgesteld en op de omstandigheid dat het hof niets heeft vastgesteld omtrent de kracht van de schop of trap. In zoverre faalt het middel derhalve.

Ook voor het overige kan het middel niet tot cassatie leiden. Dit behoeft, gezien artikel 81 lid 1 RO, geen nadere motivering nu het middel in zoverre niet noopt tot beantwoording van rechtsvragen in het belang van de rechtseenheid of de rechtsontwikkeling.

De Hoge Raad doet uitspraak nadat meer dan twee jaren zijn verstreken na het instellen van het cassatieberoep. Dat brengt mee dat de redelijke termijn als bedoeld in artikel 6 lid 1 EVRM is overschreden. Gelet op de aan de verdachte ter zake van het meer subsidiair tenlastegelegde misdrijf van artikel 141 lid 1 Sr opgelegde taakstraf van vijftig uren, subsidiair 25 dagen hechtenis, en de mate waarin de redelijke termijn is overschreden, is er geen aanleiding om aan het oordeel dat de redelijke termijn is overschreden enig rechtsgevolg te verbinden en zal de Hoge Raad met dat oordeel volstaan.

De Hoge Raad verwerpt het beroep.

Instantie: Hoge Raad

Datum uitspraak: 10-11-2015

ECLI: ECLI:NL:HR:2015:3245

Zaaknummer: 13/01418

Rechters: A.J.A. van Dorst, J. de Hullu en E.F. Faase

Wetsartikelen: 287 Sr

RECHTSPRAAK

De opvatting dat het afleggen van een verklaring als bedoeld in artikel 285a Sr louter mondeling kan geschieden is onjuist. Wel slaagt een bewijsklacht ten aanzien van het medeplegen van diefstal, maar wordt de zaak niet door- of terugverwezen.

Het middel richt zich tegen de bewezenverklaring van het onder 1 tenlastegelegde.

De klacht berust op de opvatting dat het afleggen van een verklaring in de zin van artikel 285a Sr louter mondeling kan geschieden. Die opvatting is, mede gelet op de strekking van deze bepaling zoals daarvan blijkt uit de wetsgeschiedenis, onjuist, zodat de klacht faalt.

Voor zover het middel klaagt dat het onder 1 bewezenverklaarde ‘medeplegen’ niet uit de door het hof gebezigde bewijsmiddelen kan volgen, wordt het volgende overwogen.

Het hof heeft blijkens de gebezigde bewijsmiddelen onder meer vastgesteld dat (i) de verdachte aanwezig was bij een bijeenkomst tussen [betrokkene 1] en zijn vader enerzijds en de verdachte, diens broer en nog een derde man, de vader van [betrokkene 2] anderzijds, (ii) de verdachte, diens broer en de vader van [betrokkene 2] boos keken, (iii) de vader van [betrokkene 2] tegen [betrokkene 1] heeft gezegd ‘mijn zoon moet vrijkomen, anders heb jij een probleem’ en heeft voorgesteld aan [betrokkene 1] naar het politiebureau te gaan opdat [betrokkene 1] zijn aangifte daar zou intrekken, (iv) [betrokkene 1] daartoe vervolgens in een auto naar het politiebureau werd gereden door de vader van [betrokkene 2] en dat ook de verdachte toen in de auto zat alsmede dat (v) [betrokkene 1] zijn aangifte niet wilde intrekken en zich bedreigd voelde door de vader van [betrokkene 2]. Het hof heeft voorts vastgesteld dat (vi) de verdachte – nadat was gebleken dat op het politiebureau geen verklaring van [betrokkene 1] was opgenomen maar een politiebeambte hem had geadviseerd een brief aan de officier van justitie te schrijven – de in de bewezenverklaring vermelde schriftelijke verklaring heeft opgesteld en dat (vii) die verklaring op verzoek van verdachte door een derde op het politiebureau is afgegeven.

Kennelijk en niet onbegrijpelijk heeft het hof hetgeen tegen [betrokkene 1] is gezegd, hoe hij is aangekeken, de – vergeefse – gang naar het politiebureau teneinde aldaar [betrokkene 1] zijn

aangifte tegen [betrokkene 2] te laten intrekken, de daarop gevolgde gang naar het internetcafé alwaar op naam van [betrokkene 1] een daartoe strekkende verklaring op schrift is gesteld gevolgd door het inleveren van die verklaring op het politiebureau, gezien als een samenstel van handelingen, gericht op het beïnvloeden van de vrijheid van [betrokkene 1] om naar waarheid of geweten ten overstaan van een (politie)ambtenaar een verklaring af te leggen, een en ander zoals is bewezenverklaard.

Het hof heeft voorts kennelijk geoordeeld dat de uit de vastgestelde feiten blijkende bijdrage van de verdachte aan het onder 1 tenlastegelegde van zodanig gewicht is dat sprake is van een nauwe en bewuste samenwerking van de verdachte met de mededaders. Het oordeel dat de verdachte zich aldus tezamen en in vereniging met anderen heeft schuldig gemaakt aan het onder 1 omschreven misdrijf geeft niet blijk van een onjuiste rechtsopvatting en is niet onbegrijpelijk.

Ook deze klacht faalt.

Ook voor het overige kan het middel niet tot cassatie leiden. Dit behoeft, gezien artikel 81 lid 1 RO, geen nadere motivering nu het middel in zoverre niet noopt tot beantwoording van rechtsvragen in het belang van de rechtseenheid of de rechtsontwikkeling.

Het middel klaagt dat de bewezenverklaring onder 3 ten aanzien van het ‘medeplegen’ ontoereikend is gemotiveerd.

Voor zover de bewezenverklaring behelst dat de verdachte ten aanzien van het wegnemen van blikjes drank ‘tezamen en in vereniging met een ander’ heeft gehandeld, en dat hij betrokken is geweest bij het wegnemen van een pakje scheermesjes, is de bestreden uitspraak niet naar de eis der wet met redenen omkleed nu dit niet zonder meer uit de gebezigde bewijsmiddelen kan worden afgeleid.

Het middel klaagt daarover terecht. Nu uit de bewijsvoering wel volgt dat de verdachte blikjes drank (red bull) heeft weggenomen zal de Hoge Raad om redenen van doelmatigheid, met vernietiging van de bestreden uitspraak in zoverre, de verdachte alsnog vrijspreken van vorenbedoelde onderdelen van de tenlastelegging en het overigens onder 3 bewezenverklaarde kwalificeren als ‘diefstal’.

Voor terug- of verwijzing van de zaak voor een nieuwe behandeling wat betreft de strafoplegging bestaat onvoldoende grond nu de aard en de ernst van hetgeen onder 1 en 3 overigens is bewezenverklaard in zijn geheel beschouwd niet worden aangetast.

De Hoge Raad vernietigt de bestreden uitspraak maar uitsluitend wat betreft de

bewezenverklaring van de hiervoor onder 4.4 bedoelde onderdelen van het onder 3 tenlastegelegde, alsmede wat betreft de kwalificatie van het onder 3 bewezenverklaarde, spreekt de verdachte ter zake van die onderdelen vrij, kwalificeert het onder 3 bewezenverklaarde als 'diefstal' en verwerpt het beroep voor het overige.

Instantie: Hoge Raad

Datum uitspraak: 10-11-2015

ECLI: ECLI:NL:HR:2015:3262

Zaaknummer: 14/01454

Rechters: A.J.A. van Dorst, E.S.G.N.A.I. van de Griend en E.F. Faase

Advocaten: prof. mr. J.S. Nan

Wetsartikelen: 310 Sr, 47 Sr en 285a Sr

RECHTSPRAAK

Betekening appèldagvaarding en het toezenden van een afschrift daarvan aan de raadsman.

Advocaat-generaal A.J. Machielse heeft geconcludeerd tot vernietiging van het bestreden arrest, tot nietigverklaring van de appèldagvaarding en tot terugwijzing van de zaak naar het Gerechtshof Amsterdam teneinde op het bestaande hoger beroep opnieuw te worden berecht en afgedaan.

Het middel klaagt over het in de bestreden uitspraak besloten liggende oordeel van het hof dat de appèldagvaarding rechtsgeldig is betekend.

De bestreden uitspraak is bij verstek gewezen. Ingevolge artikel 588 lid 1 aanhef en onder b sub 3° Sv wordt een dagvaarding uitgereikt aan de griffier indien de geadresseerde niet als ingezetene is ingeschreven in de GBA noch een feitelijke woon- of verblijfplaats van hem bekend is. Onbekendheid van een feitelijke woon- of verblijfplaats kan evenwel niet worden aangenomen, indien niet is getracht de uitreiking van de dagvaarding te doen plaatsvinden op het uit de stukken blijkend – voor de hand liggend en niet door een latere opgave achterhaald – adres dat redelijkerwijs als feitelijke woon- of verblijfplaats van de verdachte zou kunnen gelden, zoals het adres dat de verdachte in de appèlakte heeft doen opnemen. Indien op grond van het daartoe ingestelde onderzoek als vaststaand kan worden aangenomen dat de verdachte niet is ingeschreven in een GBA en niet in Nederland is gedetineerd, en van hem ook niet een feitelijke woon- of verblijfplaats in Nederland maar wel een adres in het buitenland bekend is, geschiedt de betekening van de dagvaarding door toezending van de dagvaarding door het Openbaar Ministerie hetzij rechtstreeks aan het laatst bekende adres van de verdachte in het buitenland, hetzij door tussenkomst van de bevoegde buitenlandse autoriteit of instantie (artikel 588 lid 2 Sv). Door die toezending is de dagvaarding rechtsgeldig betekend (vgl. HR 12 maart 2002, ECLI:NL:HR:2002:AD5163, NJ 2002/317).

In de bestreden uitspraak ligt als het oordeel van het hof besloten dat de appèldagvaarding van de verdachte op rechtsgeldige wijze is betekend.

In aanmerking genomen dat in het proces-verbaal van de terechtzitting, zoals onder 2.2.1

onder (iii) weergegeven, het adres '[a-straat] te [plaats]' is vermeld als verdachte laatst bekende adres, heeft het hof kennelijk geoordeeld dat het door de verdachte – die in de periode tussen het onderzoek ter terechtzitting in eerste aanleg en het onderzoek ter terechtzitting in hoger beroep niet als ingezetene was ingeschreven in de gemeentelijke basisadministratie – op 5 november 2010 opgegeven adres '[b-straat] te [plaats]', zoals onder 2.2.2. weergegeven, niet meer behoefde te worden aangemerkt als een uit de stukken blijkend adres dat redelijkerwijs als feitelijke woon- of verblijfplaats van de verdachte zou kunnen gelden, nu het door een latere opgave was achterhaald, te weten door de opgave van het voormelde adres te [plaats] door de raadvrouw van de verdachte bij het instellen van het hoger beroep op 11 november 2010. Dat oordeel getuigt niet van een onjuiste rechtsopvatting en is niet onbegrijpelijk.

Het middel faalt.

Het middel klaagt dat in hoger beroep het voorschrift van artikel 51 Sv niet is nageleefd doordat is verzuimd een afschrift van de appèldagvaarding aan de raadsman van de verdachte te zenden.

De op de voet van artikel 434 lid 1 Sv aan de Hoge Raad toegezonden stukken houden niets in waaruit kan volgen dat voor de behandeling van de zaak van de verdachte een afschrift van de dagvaarding in hoger beroep aan een voor de verdachte optredende raadsman is gezonden. Het moet er daarom voor worden gehouden dat dit niet is geschied.

Ter ondersteuning van de stelling dat in hoger beroep het genoemde voorschrift niet is nageleefd, vermeldt de toelichting op het middel dat mr. D.P. Hein zich bij brief van 9 november 2010, gericht aan het Gerechtshof te Amsterdam, als raadsman van de verdachte heeft gesteld. De brief waarop het middel doelt, is in kopie aan de schriftuur gehecht.

Anders dan in de zaak die heeft geleid tot HR 23 juni 1998, ECLI:NL:HR:1998:ZD1188, NJ 1998/772, is bij de cassatieschriftuur niet overgelegd een schrijven van de griffier van het hof waarin de ontvangst van voormelde brief is bevestigd. Die brief bevindt zich ook niet bij de aan de Hoge Raad toegezonden stukken van het geding.

Nu een ontvangstbevestiging als hiervoor bedoeld niet is overgelegd en ook anderszins aanwijzingen voor het tegendeel ontbreken, moet het ervoor worden gehouden dat de in cassatie overgelegde brief niet aanwezig was in het dossier dat het hof ter beschikking stond bij de behandeling van de onderhavige strafzaak in hoger beroep, terwijl onvoldoende grond bestaat voor het ernstig vermoeden dat die brief ter griffie van het hof is ontvangen en vervolgens in het ongerede is geraakt. Het middel, dat ervan uitgaat dat mr. Hein zich door middel van een schriftelijke kennisgeving als raadsman van de verdachte in hoger beroep

heeft gesteld, kan dus niet slagen.

Het middel klaagt dat de redelijke termijn als bedoeld in artikel 6 lid 1 EVRM is overschreden.

Met betrekking tot de klacht dat na 's hofs bij verstek gewezen arrest de redelijke termijn als bedoeld in artikel 6 lid 1 EVRM is overschreden wordt het volgende overwogen.

Van overschrijding van de redelijke termijn kan sprake zijn indien op grond van artikel 366 Sv een verstekmededeling dient te worden betekend en het Openbaar Ministerie bij die betekening niet de nodige voortvarendheid heeft betracht.

Van de hier bedoelde vertraging is in elk geval geen sprake:

a. indien de verstekmededeling binnen een jaar na de uitspraak rechtsgeldig is betekend

1. hetzij aan de verdachte in persoon,
2. hetzij op de voet van het bepaalde in artikel 588 lid 2 of 3 Sv.

In de onder 2 bedoelde gevallen komt een na de betekening opgetreden vertraging immers voor rekening van de verdachte omdat er redelijkerwijs van kan worden uitgegaan dat hij door die betekening op de hoogte is geraakt van de uitspraak.

b. Indien de verstekmededeling binnen een jaar na de uitspraak rechtsgeldig is betekend door de in artikel 588 lid 1 onder b sub 3° Sv voorziene uitreiking aan de griffier om reden dat de verdachte niet als ingezetene is ingeschreven in de basisadministratie persoonsgegevens noch een feitelijke woon- of verblijfplaats van hem bekend is, en indien tevens blijkt dat het Openbaar Ministerie vervolgens – naast de plaatsing van de verdachte in het opsporingsregister – ten minste eenmaal per jaar heeft getracht de verstekmededeling alsnog te betekenen hetzij aan de verdachte in persoon hetzij overeenkomstig het bepaalde in artikel 588 lid 2 of 3 Sv (vgl. HR 17 juli 2008, ECLI:NL:HR:2008:BD2578, NJ 2008/358, r.o. 3.19).

Het middel klaagt terecht dat niet blijkt dat binnen een jaar na de uitspraak van het hof van 13 oktober 2011 op de wijze als hiervoor bedoeld een verstekmededeling is betekend. Dit moet leiden tot vermindering van de aan de verdachte opgelegde gevangenisstraf van twee maanden.

De Hoge Raad vernietigt de bestreden uitspraak maar uitsluitend wat betreft de duur van de opgelegde gevangenisstraf, vermindert deze in die zin dat deze een maand en drie weken belooft en verwerpt het beroep voor het overige.

Instantie: Hoge Raad

Datum uitspraak: 03-11-2015

ECLI: ECLI:NL:HR:2015:3216

Zaaknummer: 14/03250

Rechters: A.J.A. van Dorst, E.S.G.N.A.I. van de Griend en E.F. Faase

Advocaten: J.M.M. Heilbron

Wetsartikelen: 588 Sv en 51 Sv

RECHTSPRAAK

De verdachte wordt niet-ontvankelijk verklaard in zijn cassatieberoep, nu geen schriftuur houdende middelen van cassatie is ingediend.

Nu de verdachte niet binnen de bij de wet gestelde termijn bij de Hoge Raad door een raadsman een schriftuur houdende middelen van cassatie heeft doen indienen, is niet in acht genomen het voorschrift van artikel 437 lid 2 Sv, zodat de verdachte in het beroep niet kan worden ontvangen.

De Hoge Raad verklaart de verdachte niet-ontvankelijk in het beroep.

Instantie: Hoge Raad

Datum uitspraak: 03-11-2015

ECLI: ECLI:NL:HR:2015:3219

Zaaknummer: 14/02213

Rechters: W.A.M. van Schendel, H.A.G. Splinter-van Kan en Y. Buruma

Wetsartikelen: 437 Sv

RECHTSPRAAK

Slagende bewijsklacht medeplegen diefstal van elektriciteit.

Het middel klaagt onder meer dat de bewezenverklaring van het onder 2 tenlastegelegde niet uit de gebezigde bewijsmiddelen kan worden afgeleid.

In zijn arrest van 2 december 2014, ECLI:NL:HR:2014:3474, heeft de Hoge Raad enige algemene overwegingen over het medeplegen gegeven, in het bijzonder gericht op de afbakening tussen medeplegen en medeplichtigheid en meer in het bijzonder met het oog op gevallen waarin het medeplegen niet bestaat in gezamenlijke uitvoering. Voor de kwalificatie medeplegen is vereist dat sprake is van nauwe en bewuste samenwerking. Die kwalificatie is slechts gerechtvaardigd als de bewezenverklarde – intellectuele en/of materiële – bijdrage aan het delict van de verdachte van voldoende gewicht is. Indien het tenlastegelegde medeplegen in de kern niet bestaat uit een gezamenlijke uitvoering, maar uit gedragingen die met medeplichtigheid in verband plegen te worden gebracht (zoals het verstrekken van inlichtingen, op de uitkijk staan, helpen bij de vlucht), rust op de rechter de taak om in het geval dat hij toch tot een bewezenverklaring van het medeplegen komt, in de bewijsvoering – dus in de bewijsmiddelen en zo nodig in een afzonderlijke bewijsoverweging – dat medeplegen nauwkeurig te motiveren. Bij de vorming van zijn oordeel dat sprake is van de voor medeplegen vereiste nauwe en bewuste samenwerking, kan de rechter rekening houden met onder meer de intensiteit van de samenwerking, de onderlinge taakverdeling, de rol in de voorbereiding, de uitvoering of de afhandeling van het delict en het belang van de rol van de verdachte, diens aanwezigheid op belangrijke momenten en het zich niet terugtrekken op een daartoe geëigend tijdstip. Daarbij verdient overigens opmerking dat aan het zich niet distantiëren op zichzelf geen grote betekenis toekomt. Het gaat er immers om dat de verdachte een wezenlijke bijdrage moet hebben geleverd aan het delict.

Aangezien de bewezenverklaring onder 2 voor zover inhoudende dat de verdachte ‘tezamen en in vereniging met een ander of anderen’ elektriciteit heeft weggenomen, niet zonder meer kan worden afgeleid uit de gebezigde bewijsmiddelen, is de bestreden uitspraak in zoverre niet naar de eis der wet met redenen omkleed.

Het middel klaagt daarover terecht.

De Hoge Raad vernietigt de bestreden uitspraak maar uitsluitend wat betreft de beslissingen ter zake van het onder 2 tenlastegelegde en de strafoplegging, wijst de zaak terug naar het Gerechtshof Amsterdam, opdat de zaak in zoverre op het bestaande hoger beroep opnieuw wordt berecht en afgedaan en verwerpt het beroep voor het overige.

Instantie: Hoge Raad

Datum uitspraak: 03-11-2015

ECLI: ECLI:NL:HR:2015:3218

Zaaknummer: 14/01511

Rechters: A.J.A. van Dorst, J. de Hullu en A.L.J. van Strien

Advocaten: J. Kuijper

Wetsartikelen: 310 Sr

RECHTSPRAAK

Wegnemen van ‘achtergelaten’ fiets: res nullius?

Het middel bevat de klacht dat de bewezenverklaring voor zover behelzende dat de verdachte een fiets heeft weggenomen ‘toebehorende aan een ander of anderen dan aan verdachte’ ontoereikend is gemotiveerd.

Indien een goed wordt weggenomen dat ten tijde van het wegnemen niet toebehoort aan een ander is geen sprake van diefstal (vgl. HR 2 april 2013, ECLI:NL:HR:2013:BZ5952). De verdachte heeft zich erop beroepen dat in dit geval van zo een ‘res nullius’ sprake was. Het hof heeft dat verweer met een beroep op ‘de omstandigheden waaronder en de locatie waar de fiets door verdachte is aangetroffen’, verworpen, zonder te verduidelijken op welke omstandigheden het doelt. De motivering van dat oordeel schiet aldus tekort, nu niet zonder meer valt in te zien waarom de door het hof aangevoerde gronden de conclusie rechtvaardigen dat niet van een ‘res nullius’ sprake was, mede in aanmerking genomen dat het hof onbesproken heeft gelaten dat de fiets volgens de verdachte oud was, niet op slot stond en lekke banden had. Dat brengt mee dat de bewezenverklaring ontoereikend is gemotiveerd.

Het middel is terecht voorgesteld.

De Hoge Raad vernietigt de bestreden uitspraak maar uitsluitend wat betreft de beslissingen ter zake van het onder 5 tenlastegelegde en de strafoplegging, wijst de zaak terug naar het Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden, zittingsplaats Leeuwarden, opdat de zaak in zoverre op het bestaande hoger beroep opnieuw wordt berecht en afgedaan en verwerpt het beroep voor het overige.

Instantie: Hoge Raad

Datum uitspraak: 03-11-2015

ECLI: ECLI:NL:HR:2015:3212

Zaaknummer: 14/04327

Rechters: W.A.M. van Schendel, B.C. de Savornin Lohman en Y. Buruma

Advocaten: N. van der Laan

Wetsartikelen: 310 Sr

RECHTSPRAAK

De verdachte wordt niet-ontvankelijk verklaard in zijn cassatieberoep, nu geen schriftuur houdende middelen van cassatie is ingediend.

Nu de verdachte niet binnen de bij de wet gestelde termijn bij de Hoge Raad door een raadsman een schriftuur houdende middelen van cassatie heeft doen indienen, is niet in acht genomen het voorschrift van artikel 437 lid 2 Sv, zodat de verdachte in het beroep niet kan worden ontvangen.

De Hoge Raad verklaart de verdachte niet-ontvankelijk in het beroep.

Instantie: Hoge Raad

Datum uitspraak: 03-11-2015

ECLI: ECLI:NL:HR:2015:3209

Zaaknummer: 14/04772

Rechters: A.J.A. van Dorst, J. de Hullu en A.L.J. van Strien

Wetsartikelen: 437 Sv

RECHTSPRAAK

De verdachte wordt niet-ontvankelijk verklaard in zijn cassatieberoep, nu geen schriftuur houdende middelen van cassatie is ingediend.

Nu de verdachte niet binnen de bij de wet gestelde termijn bij de Hoge Raad door een raadsman een schriftuur houdende middelen van cassatie heeft doen indienen, is niet in acht genomen het voorschrift van artikel 437 lid 2 Sv, zodat de verdachte in het beroep niet kan worden ontvangen.

De Hoge Raad verklaart de verdachte niet-ontvankelijk in het beroep.

Instantie: Hoge Raad

Datum uitspraak: 03-11-2015

ECLI: ECLI:NL:HR:2015:3202

Zaaknummer: 15/01324

Rechters: W.A.M. van Schendel, B.C. de Savornin Lohman en H.A.G. Splinter-van Kan

Wetsartikelen: 437 Sv

RECHTSPRAAK

Het OM is terecht niet-ontvankelijk verklaard, nu een kennisgeving niet verdere vervolging is betekend aan verdachte en niet is gebleken van nieuwe feiten.

Het middel klaagt dat het hof het Openbaar Ministerie ten onrechte niet-ontvankelijk heeft verklaard in de vervolging van de verdachte, althans dit oordeel ontoereikend heeft gemotiveerd.

Uit artikel 282 lid 1 Sv BES volgt dat een verdachte aan wie een kennisgeving van niet verdere vervolging is betekend, niet kan worden vervolgd, tenzij tegen hem nieuwe bezwaren bekend zijn geworden. Blijkens hetgeen onder 2.2.4 is weergegeven, heeft het Gerecht in eerste aanleg in zijn door het hof bevestigde vonnis vastgesteld dat de kennisgeving van niet verdere vervolging op 19 februari 2011 aan de verdachte is betekend en dat niet is gebleken van nieuwe feiten. Kennelijk is bedoeld daarmee tot uitdrukking te brengen dat tegen de verdachte geen nieuwe bezwaren bekend zijn geworden. Die vaststelling is niet onbegrijpelijk. Dat betekent dat het hof terecht heeft geoordeeld dat het Openbaar Ministerie niet-ontvankelijk is in de vervolging van de verdachte ter zake van het onder 1, 2, 4 en 5 tenlastegelegde. Nu dit oordeel juist is, faalt het middel, wat er ook zij van de kennelijk aan voormeld oordeel ten grondslag liggende opvatting dat, ook zonder dat de wet daarin voorziet – zoals hier het geval is –, het rechtsgevolg dat artikel 282 lid 1 Sv BES verbindt aan een kennisgeving van niet verdere vervolging, daaraan kan worden ontnomen door een nadien door het hof gegeven bevel tot vervolging.

Het middel is tevergeefs voorgesteld.

De Hoge Raad verwerpt het beroep.

Instantie: Hoge Raad

Datum uitspraak: 03-11-2015

ECLI: ECLI:NL:HR:2015:3206

Zaaknummer: 14/02040

Rechtshoofden: A.J.A. van Dorst, J. de Hullu en A.L.J. van Strien

Wetsartikelen: 282 Sv BES

RECHTSPRAAK

Oplegging schadevergoedingsmaatregel mogelijk bij schuldigverklaring zonder oplegging van straf.

Het middel klaagt dat het hof ten onrechte de schadevergoedingsmaatregel als bedoeld in artikel 36f Sr heeft opgelegd.

Bij het bestreden arrest is de verdachte veroordeeld ter zake van het opzettelijk en wederrechtelijk vernielen van enig goed dat geheel of ten dele aan een ander of anderen toebehoort, begaan op of omstreeks 19 mei 2011. Daarbij is, met aanhaling van artikel 9a Sr, bepaald dat ter zake van het bewezenverklaarde geen straf of maatregel wordt opgelegd, is de vordering van de benadeelde partij [benadeelde] toegewezen tot het bedrag van € 2.970,90 te vermeerderen met de wettelijke rente en is, met aanhaling van artikel 36f Sr, de schadevergoedingsmaatregel opgelegd ten behoeve van het slachtoffer [benadeelde] tot het bedrag van € 2.970,90 te vermeerderen met de wettelijke rente.

Het middel berust op de opvatting dat de tekst van artikel 36f lid 1 Sr zoals deze bepaling luidt sinds 1 januari 2014, zich verzet tegen de oplegging van de schadevergoedingsmaatregel indien de verdachte – zoals in dit geval – op de voet van artikel 9a Sr wordt veroordeeld zonder oplegging van straf en voorts dat ingevolge artikel 1 lid 2 Sr deze voor de verdachte meest gunstige bepaling moet worden toegepast.

Ingevolge de tot 1 januari 2014 geldende tekst van artikel 36f lid 1 Sr zoals weergegeven onder 2.4.1 respectievelijk 2.4.3 ('wegens een strafbaar feit wordt veroordeeld') in verbinding met artikel 36f lid 3 Sr, kan de schadevergoedingsmaatregel ook worden opgelegd in geval een verdachte wordt veroordeeld zonder oplegging van straf.

Blijkens de onder 2.5.3 weergegeven wetsgeschiedenis strekt de onder 2.5.1 weergegeven 'technische wijziging' tot uitbreiding van het toepassingsbereik van artikel 36f Sr in het belang van het slachtoffer, zulks door oplegging van de schadevergoedingsmaatregel ook mogelijk te maken indien de verdachte van alle rechtsvervolging wordt ontslagen wegens – kort gezegd – ontoerekeningsvatbaarheid. Daartoe zijn aan artikel 36f lid 1 Sr toegevoegd de woorden 'of aan wie bij rechterlijke uitspraak een maatregel of een last als bedoeld in artikel 37 wordt

opgelegd'.

De wetsgeschiedenis biedt geen enkel aanknopingspunt voor de opvatting die in het middel besloten ligt dat de wetwijziging tevens strekt tot beperking van het toepassingsbereik van artikel 36f Sr tot die gevallen van veroordeling van de verdachte waarbij straf wordt opgelegd.

Gelet op het voorgaande moet worden aangenomen dat de wetgever bij de desbetreffende wetwijziging geenszins de bedoeling had voortaan het opleggen van de schadevergoedingsmaatregel niet meer mogelijk te maken in het geval de verdachte op de voet van artikel 9a Sr wordt veroordeeld zonder oplegging van straf, en dat de – in de wetsgeschiedenis ook niet nader toegelichte – invoeging in artikel 36f lid 1 Sr na het woord 'veroordeeld' van de woorden 'tot een straf', op een kennelijke vergissing berust.

Artikel 36f lid 1 Sr moet dus worden gelezen alsof de woorden 'tot een straf' daarin niet voorkomen.

Het middel, dat uitgaat van een andere opvatting, faalt.

De Hoge Raad verwerpt het beroep.

Instantie: Hoge Raad

Datum uitspraak: 03-11-2015

ECLI: ECLI:NL:HR:2015:3203

Zaaknummer: 14/05651

Rechters: W.A.M. van Schendel, B.C. de Savornin Lohman en Y. Buruma

Advocaten: B.P. de Boer

Wetsartikelen: 36f Sr en 9a Sr

RECHTSPRAAK

Redelijke termijn in appèl en in cassatie overscheden.

De middelen klagen dat de redelijke termijn als bedoeld in artikel 6 lid 1 EVRM is overschreden zowel bij de behandeling van de zaak in hoger beroep als in de cassatiefase omdat de stukken te laat door het hof zijn ingezonden.

Op de gronden die zijn vermeld in de conclusie van de advocaat-generaal zijn de middelen terecht voorgesteld.

De Hoge Raad zal de zaak om doelmatigheidsredenen zelf afdoen. Een en ander moet leiden tot vermindering van de aan de betrokkene opgelegde gevangenisstraf van veertig weken.

De Hoge Raad vernietigt de bestreden uitspraak, maar uitsluitend wat betreft de duur van de opgelegde gevangenisstraf, vermindert deze in die zin dat deze 35 weken beloopt en verwerpt het beroep voor het overige.

Instantie: Hoge Raad

Datum uitspraak: 03-11-2015

ECLI: ECLI:NL:HR:2015:3217

Zaaknummer: 14/01741

Rechters: W.A.M. van Schendel, B.C. de Savornin Lohman en Y. Buruma

Advocaten: P.H.L.M. Souren

Wetsartikelen: 6 EVRM

RECHTSPRAAK

De verdachte wordt niet-ontvankelijk verklaard in zijn cassatieberoep, nu geen schriftuur houdende middelen van cassatie is ingediend.

Nu de verdachte niet binnen de bij de wet gestelde termijn bij de Hoge Raad door een raadsman een schriftuur houdende middelen van cassatie heeft doen indienen, is niet in acht genomen het voorschrift van artikel 437 lid 2 Sv, zodat de verdachte in het beroep niet kan worden ontvangen.

De Hoge Raad verklaart de verdachte niet-ontvankelijk in het beroep.

Instantie: Hoge Raad

Datum uitspraak: 03-11-2015

ECLI: ECLI:NL:HR:2015:3210

Zaaknummer: 14/04769

Rechters: A.J.A. van Dorst, J. de Hullu en A.L.J. van Strien

Wetsartikelen: 437 Sv

RECHTSPRAAK

Ne bis in idem in verband met ontzegging rijbevoegdheid en ongeldigverklaring rijbewijs.

Advocaat-generaal A.J. Machielse heeft geconcludeerd tot aanhouding van elke verdere beslissing in de zaak teneinde de raadsman van de verdachte in de gelegenheid te stellen om de in de conclusie van de advocaat-generaal aangeduide stukken in te zenden.

Het middel strekt blijkens de daarop gegeven toelichting ten betoge dat de door het hof opgelegde ontzegging van de rijbevoegdheid in strijd is met het aan artikel 14 lid 7 Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten (hierna: IVBPR) en artikel 68 Sr ten grondslag liggende ne bis in idem-beginsel.

Aan het middel ligt de opvatting ten grondslag dat de door het hof opgelegde ontzegging van de rijbevoegdheid in strijd is met het aan artikel 14 lid 7 IVBPR en artikel 68 Sr ten grondslag liggende ne bis in idem-beginsel, aangezien (mede) naar aanleiding van het in de onderhavige zaak aan de verdachte tenlastegelegde feit diens rijbewijs op de voet van artikel 134 lid 2 WVV 1994 ongeldig is verklaard. Die opvatting is onjuist. Dat berust op het volgende.

De ongeldigverklaring van het rijbewijs is een bestuurlijke maatregel waartoe kan worden besloten ingeval de houder van het rijbewijs blijkens de uitslag van een daartoe op grond van artikel 131 WVV 1994 ingesteld onderzoek niet langer beschikt over de rijvaardigheid dan wel over de lichamelijke en geestelijke geschiktheid voor het besturen van één of meer categorieën van motorrijtuigen waarvoor het rijbewijs is afgegeven. Deze maatregel wordt dus niet – direct of indirect – opgelegd op grond van het plegen van een strafbaar feit, ook al kan de verdenking van zo een feit wel de aanleiding vormen voor voormeld onderzoek. Hetgeen is overwogen in HR 3 maart 2015, ECLI:NL:HR:2015:434, NJ 2015/256 omtrent de strafvervolgning ter zake van het rijden onder invloed van alcoholhoudende drank in gevallen waarin de verdachte op grond van datzelfde feit de verplichting tot deelname aan het alcoholslotprogramma is opgelegd, noopt niet tot een ander oordeel, omdat het in dat arrest – anders dan in het onderhavige geval – kort gezegd ging om de uitzonderlijke situatie waarin twee procedures over een identieke verweten gedraging hun directe oorsprong vonden in hetzelfde feit met sterk gelijkende gevolgen.

Uit het vorenoverwogene volgt dat het middel faalt.

De Hoge Raad verwerpt het beroep.

Instantie: Hoge Raad

Datum uitspraak: 03-11-2015

ECLI: ECLI:NL:HR:2015:3205

Zaaknummer: 14/04924

Rechters: A.J.A. van Dorst, J. de Hullu en A.L.J. van Strien

Advocaten: D.J.P. van Omme

Wetsartikelen: 68 Sr en 14 IVBPR

ANNOTATIE

**Afwijzing verhoor op grond van beleid. Noot bij Hoge Raad
1 september 2015, ECLI:NL:HR:2015:2451, SR 2015-0346.*****mr. J.H.J. Verbaan****Inleiding*

In de onderhavige zaak gaat het in de kern om de vraag of een verzoek om getuigen op zitting te horen kan worden afgewezen op grond van het niet (tijdig) voldoen aan voorwaarden. De klacht van de verdediging richt zich dan ook op de afwijzing door het hof van het verzoek tot het horen van een viertal getuigen. De afwijzing werd onder meer gegrond op het niet-naleven van beleid, dat door de raadsheer-commissaris wordt gehanteerd. Dat beleid houdt in dat van de verdediging wordt verlangd dat voorafgaand aan een verhoor van een getuige de vragen aan de raadsheer-commissaris worden verstrekt. Dat beleid, zo stelt de raadsheer-commissaris bij het Arnhemse hof, dient drie praktische doeleinden. In de eerste plaats kan op die wijze beter inzicht verkregen worden in de duur van het verhoor, zodat een betere planning mogelijk is. In de tweede plaats kunnen vragen op relevantie worden beoordeeld. In de derde plaats biedt het de griffier de gelegenheid de vragen op te nemen in het concept proces-verbaal, zodat deze tijdens het verhoor niet gedictieerd hoeven te worden. Dit bevordert het (efficiënte) verloop van het verhoor. De verdediging heeft niet voldaan aan het beleid, maar de raadsheer-commissaris slechts medegedeeld dat zij een zeer ruim aantal vragen had. De onderwerpen waarover zij de getuigen wilde ondervragen had ze wel weergegeven. De raadsheer-commissaris heeft in reactie daarop het tijdstip van de verhoren uitgesteld en herhaald dat hij alle vragen op voorhand wenste in te zien en medegedeeld dat, indien de vragen niet op voorhand worden toegestuurd, hij het stellen van de vragen zal beletten. Op het uitstel van het verhoor reageerde de verdediging met een opgave van argumenten ter onderbouwing van het standpunt dat niet van haar mag worden verlangd, dat voorafgaand aan het verhoor van een getuige vragen aan de raadsheer-commissaris worden verstrekt. Dat betrof onder meer een verwijzing naar het ondervragingsrecht zoals dat is neergelegd in artikel 6 EVRM, verwijzingen naar de jurisprudentie van de Hoge Raad waaruit zou voortvloeien dat van de verdediging, behoudens specifieke uitzonderingen, niet kan worden gevergd dat voorafgaand aan het verhoor op voorhand vragen worden prijsgegeven en het argument dat op grond van

artikel 187d Sv slechts het beantwoorden van vragen mag worden belet, maar dat die bevoegdheid niet inhoudt dat vragen mogen worden belet. Zonder dat het getuigenverhoor heeft plaatsgevonden komt de zaak vervolgens weer bij het hof. Door de verdediging wordt ter zitting nog nieuwe aanvullende argumentatie gevoerd voor het standpunt dat niet van de verdediging mag worden verlangd voorafgaand aan het verhoor van een getuige, de vragen aan de raadsheer-commissaris te verstrekken.

Oordeel van het hof

Het hof ziet in de door de verdediging gevoerde argumenten geen redenen om te bepalen dat de getuigen alsnog gehoord moeten worden. Naar het oordeel het hof hoeft het vooraf indienen van de vragen er geenszins toe te leiden dat het stellen van vragen wordt belet en het ondervragingsrecht wordt ingeperkt. Als de raadsheer-commissaris na bestudering van de vragen van oordeel is dat alle vragen mogen worden gesteld of dat alleen – in verband met een door de strafrechter te nemen beslissing – relevante vragen gesteld mogen worden is nog steeds sprake van een eerlijk proces. Daarmee wordt het stellen van vragen niet zonder meer belet. Het hof overweegt dat het enkele feit dat de verdediging wordt verplicht om voorafgaande aan het getuigenverhoor de vragen in te dienen (nog) geen inperking van het ondervragingsrecht oplevert en dus ook geen schending van het recht op een eerlijk proces als bedoeld in artikel 6 EVRM. Daarbij is van belang dat het op grond van het gevoerde beleid mogelijk is om de volgorde van de te stellen vragen aan te passen en aanvullende vragen te stellen. Het argument van de verdediging dat met het gevoerde beleid een inbreuk wordt gemaakt op het verschoningsrecht van de advocaat wordt door het hof weerlegd met de motivering dat de advocaat met het gehanteerde beleid niet verplicht wordt vertrouwelijke informatie te verstrekken, maar dat het beleid slechts een verplichting inhoudt om op een eerder moment dan tijdens het verhoor de vragenlijst over te leggen. Anders gezegd: het hof volgt het standpunt van de raadsheer-commissaris dat het niet-naleven van het door het hof zelf ingestelde beleid ertoe leidt dat daarmee het verhoor van de getuigen niet hoeft plaats te hebben.

De Hoge Raad ziet dat, in navolging van de conclusie van de advocaat-generaal, toch anders. Dat volgt onder meer uit de bepalingen van artikel 186 en 186a Sv in samenhang met artikel 420 lid 2 Sv en de memorie van toelichting bij de Wet herziening van het gerechtelijk vooronderzoek. Het hof heeft met het oog op het horen van de getuigen de zaak verwezen naar de raadsheer-commissaris. Het betreft hier derhalve uitdrukkelijk niet ambtshalve onderzoek door de rechter-commissaris. Een kwestie die eerder dit jaar bij cassatie in het belang der wet aan het oordeel van de Hoge Raad werd onderworpen (ECLI:NL:HR:2015:505, NJ 2015/311 m.nt. Borgers). Dat de raadsheer-commissaris vervolgens de getuigenverhoren heeft afgelast omdat de verdediging niet (tijdig) had voldaan aan de voorwaarde dat de te

stellen vragen op voorhand aan de raadsheer-commissaris moesten worden overgelegd, geeft naar het oordeel van de Hoge Raad blijk van een onjuiste opvatting. Het getuigenverhoor mag volgens de Hoge Raad niet afhankelijk worden gesteld van de genoemde voorwaarden.

Een einde aan het voeren van beleid?

Het oordeel van de Hoge Raad lijkt derhalve mee te brengen dat de hierboven weergegeven kernvraag negatief dient te worden beantwoord. Het niet (tijdig) voldoen aan de voorwaarden betekent in ieder geval niet zonder meer dat het verhoor van een getuige mag worden afgewezen. Dat brengt mijns inziens echter niet mee dat daarmee het stellen van voorwaarden ter bevordering van het (efficiënte) verloop van het verhoor niet meer is toegelaten. Beleid tot bevordering van een efficiënte werkwijze lijkt zelfs te worden toegejuicht.^[1] Het beleid van het Hof Arnhem heeft, afgaande op hetgeen de raadsheer-commissaris de verdediging in het onderhavige geval heeft medegedeeld, verder ook nog niet tot problemen geleid omdat voorafgaand aan het verhoor niet belet is dat er vragen zouden worden gesteld en er ruimte bestaat aanvullende vragen te stellen. Het oordeel van de Hoge Raad lijkt meer ingegeven door de wijze waarop het beleid van de raadsheer-commissaris is vormgegeven.

Na het niet opgeven van de vragen, maar het slechts noemen van de onderwerpen waarover de verdediging vragen wil stellen, aan de raadsheer-commissaris, stelt die laatste in een reactie daarop dat, indien de verdediging volhardt in het niet opgeven van de vragen, dat zou kunnen leiden tot een beslissing van het hof dat de verdediging geen gebruik heeft willen maken van de geboden gelegenheid om de getuigen te ondervragen en dan geen nieuwe mogelijkheid wordt geboden. Daarbij dient te worden opgemerkt dat het juist het hof was dat met toestemming van de verdediging de zaak had verwezen naar de raadsheer-commissaris teneinde de verzochte getuigen te ondervragen.

Het hof ziet in de voorwaarde dat vooraf vragen worden opgegeven geen schending van het recht op een eerlijk proces als bedoeld in artikel 6 EVRM. Dat wordt onderbouwd met de motivering dat de raadsheer-commissaris in deze zaak niet heeft belet dat bepaalde vragen gesteld werden en dat het vooraf indienen van de vragen, er geenszins toe hoeft te leiden dat het stellen van vragen wordt belet en het ondervragingsrecht wordt ingeperkt. Als de raadsheer-commissaris na bestudering van de vragen van oordeel is dat alle vragen gesteld mogen worden of dat alleen – in verband met een door de strafrechter te nemen beslissing – relevante vragen gesteld mogen worden is nog steeds sprake van een eerlijk proces. Het enkele feit dat de verdediging verplicht wordt om voorafgaand aan het getuigenverhoor de vragen in te dienen, levert (nog) geen inperking op van het ondervragingsrecht en dus ook geen schending op van het recht op een eerlijk proces. Bij dat laatste kan de Hoge Raad zich aansluiten. De overweging dat de raadsheer-commissaris in deze zaak geen vragen heeft belet,

is naar mijn mening het gedeelte van het beleid waar de Hoge Raad over struikelt. De rechter, of dat nu de zittingsrechter of de rechter-commissaris is, mag het stellen van vragen immers niet beletten. Hij kan slechts beletten dat aan een bepaalde vraag gevolg wordt gegeven. Dat kan zijn grondslag vinden in het feit dat door het stellen van bepaalde vragen de getuige in zijn goede naam wordt aangetast of grond vinden in het feit dat de vragen niet van belang zijn voor enig in het geding te nemen beslissing. Op grond van het EVRM en de uitleg die het Straatsburgse Hof daaraan heeft gegeven, dient de verdediging een *'adequate and proper opportunity to challenge and question the witness with a view to an adversarial argument'* te worden geboden.

Dat dient bovendien bij voorkeur *'at a public hearing'* te geschieden, maar mag ook plaatsvinden *'at an earlier stage of the proceedings'*. Wanneer de rechter door middel van vragenlijsten met het oog op de efficiënte voortgang van het proces het stellen van bepaalde vragen kan beletten, kan het ondervragen van de getuige en het aan de kaak stellen van zijn betrouwbaarheid en geloofwaardigheid een onmogelijke exercitie worden. Dat lijkt op zich al een reden om het door het Hof Arnhem gevoerde beleid af te wijzen, hetgeen de Hoge Raad dan ook heeft gedaan.

Afsluitend

De efficiëntie en het op efficiënte wijze afdoen van zaken is de laatste tijd een centraal thema in de strafrechtsketen. Dat de rechtbanken en hoven dat thema oppakken en zelfstandig beleid formuleren om de voortgang van zaken zo doelmatig mogelijk in te richten is toe te juichen. Het is immers niet alleen justitie maar ook de verdediging die baat heeft bij een voortvarende afwikkeling van de zaak. Het is daarbij echter wel zaak ervoor te waken om die doelmatigheid niet te laten prevaleren boven de belangen die met het recht op een eerlijk proces zijn gediend. Het waarborgen van dat laatste is en blijft immers de primaire taak van de rechtspraak.

De Hoge Raad zet met deze uitspraak geen streep door het beleid van het Hof Arnhem dan wel eventueel door andere gerechtelijke instanties gehanteerd beleid, maar geeft wel een aanzet om dat beleid nog eens te toetsen aan het recht op een eerlijk proces dan wel op een zodanige wijze uit te leggen dat niet het gehanteerde beleid centraal komt te staan maar de onderliggende rechtsvraag leidend blijft.

[1] Zie onder meer het discussiestuk 'RC en Raadkamer', waarin voorstellen worden besproken die tot doel hebben een efficiëntere en meer doelgerichte voorbereiding van het onderzoek ter terechtzitting te bevorderen.

RECHTSPRAAK

Het OM is terecht niet-ontvankelijk verklaard, nu een kennisgeving niet verdere vervolging is betekend aan verdachte en niet is gebleken van nieuwe feiten.

Het middel klaagt dat het hof het Openbaar Ministerie ten onrechte niet-ontvankelijk heeft verklaard in de vervolging van de verdachte, althans dit oordeel ontoereikend heeft gemotiveerd.

Uit artikel 282 lid 1 Sv BES volgt dat een verdachte aan wie een kennisgeving van niet verdere vervolging is betekend, niet kan worden vervolgd, tenzij tegen hem nieuwe bezwaren bekend zijn geworden. Blijkens hetgeen onder 2.2.4 is weergegeven, heeft het Gerecht in eerste aanleg in zijn door het hof bevestigde vonnis vastgesteld dat de kennisgeving van niet verdere vervolging op 19 februari 2011 aan de verdachte is betekend en dat niet is gebleken van nieuwe feiten. Kennelijk is bedoeld daarmee tot uitdrukking te brengen dat tegen de verdachte geen nieuwe bezwaren bekend zijn geworden. Die vaststelling is niet onbegrijpelijk. Dat betekent dat het hof terecht heeft geoordeeld dat het Openbaar Ministerie niet-ontvankelijk is in de vervolging van de verdachte ter zake van het onder 8 en 9 tenlastegelegde. Nu dit oordeel juist is, faalt het middel, wat er ook zij van de kennelijk aan voormeld oordeel ten grondslag liggende opvatting dat, ook zonder dat de wet daarin voorziet – zoals hier het geval is –, het rechtsgevolg dat artikel 282 lid 1 Sv BES verbindt aan een kennisgeving van niet verdere vervolging, daaraan kan worden ontnomen door een nadien door het hof gegeven bevel tot vervolging.

Het middel is tevergeefs voorgesteld.

De Hoge Raad verwerpt het beroep.

Instantie: Hoge Raad

Datum uitspraak: 03-11-2015

ECLI: ECLI:NL:HR:2015:3211

Zaaknummer: 14/04768

Rechters: A.J.A. van Dorst, J. de Hullu en A.L.J. van Strien

Wetsartikelen: 282 Sv BES